

แนวทางปฏิบัติ การสอบภาคปฏิบัติการรักษาทางศัลยศาสตร์

การสอบถอนฟัน

1. วัตถุประสงค์ในการสอบ

เพื่อประเมินความสามารถของผู้สอบในการถอนฟันแท้ โดยพิจารณาความสามารถในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สามารถระบุข้อบ่งชี้ของการถอนฟัน และประเมินความยากง่ายของการถอนฟันได้
2. สามารถสัมภาษณ์ประวัติ ตรวจร่างกายผู้ป่วยเพื่อเตรียมสำหรับการถอนฟันได้อย่างเหมาะสม
3. สามารถอธิบายภาวะแทรกซ้อนของการถอนฟันให้ผู้ป่วยรับทราบได้อย่างถูกต้อง
4. สามารถเลือกและใช้เครื่องมือในการถอนฟันได้
5. สามารถเลือกชนิด และปริมาณของยาชาเฉพาะที่ได้
6. สามารถเลือกวิธีการฉีดยาชาเฉพาะที่ในช่องปากและประเมินการชาได้
7. สามารถปฏิบัติการถอนฟันได้
8. สามารถจัดการแผลถอนฟันได้
9. ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control) ได้อย่างถูกต้อง
10. สามารถเลือกชนิดของยา และส่งยาภายหลังการถอนฟันได้
11. อธิบายข้อปฏิบัติภายหลังการถอนฟันได้

2. คุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิ์สอบ

ผู้มีสิทธิ์สอบต้องมีประสบการณ์การถอนฟันมาแล้วอย่างน้อย 8 ซี่

3. วิธีการสอบ

ผู้สอบจะต้องสอบถอนฟันแท้ที่ถอนโดยใช้คีมจับโยกในผู้ป่วย 1 ซี่

3.1 การเตรียมการสอบ

3.1.1 ลักษณะฟันของผู้ป่วยที่ใช้สอบ

- 3.1.1.1 ผู้ป่วยได้รับการประเมินระดับ ASA class I หรือ II
- 3.1.1.2 ฟันแท้บนหรือล่าง
 - 3.1.1.2.1 มีเนื้อฟันเหลือเพียงพอที่จะสามารถใช้คีมถอนฟันจับได้
 - 3.1.1.2.2 เป็นฟันที่ไม่โยกหรือโยกไม่เกินระดับ 1 (1st degree mobility)
 - 3.1.1.2.3 มีฟันข้างเคียงติดกันอย่างน้อย 1 ซี่

3.1.2 การนัดหมายในการสอบ

ให้ผู้สอบแจ้งความจำนงค์กับกรรมการผู้คุมสอบ ในแต่ละคาบนิสิต/นักศึกษาสอบได้ไม่เกิน 4 ยุ닛ต่อกรรมการผู้คุมสอบหนึ่งท่าน

3.1.3 เวลาที่ใช้สอบ ไม่เกิน 1 ชั่วโมง 30 นาที นับจากเริ่มรับผู้ป่วย

3.2 ข้อปฏิบัติในการสอบ

- 3.2.1. ผู้สอบต้องแจ้งกรรมการผู้คุมสอบก่อนสัมภาษณ์ประวัติผู้ป่วย
- 3.2.2. ผู้สอบสัมภาษณ์ประวัติ ตรวจร่างกาย แปลผลภาพรังสี และรายงานให้กรรมการทราบ
- 3.2.3. ผู้สอบต้องแจ้งให้ผู้ป่วยทราบถึงข้อบ่งชี้ในการถอนฟัน และขั้นตอนการถอนฟันอย่างคร่าวๆ
- 3.2.4. ผู้สอบฉีดยาชา ถอนฟัน และจัดการแผลถอนฟัน
- 3.2.5. ผู้สอบเลือกยาและยา

3.2.6. ผู้สอบอธิบายคำแนะนำหลังการถอนฟันให้ผู้ป่วยทราบ

3.3 ขั้นตอนการประเมิน และการให้คะแนน

กรรมการผู้คุมสอบจะทำการสังเกตและให้คะแนน ขณะที่นิสิตทำการถอนฟันให้แก่ผู้ป่วย โดยประเมินความสามารถต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.3.1. การสัมภาษณ์ประวัติและการตรวจร่างกาย ทางระบบ	ขั้นตอนหลัก/major step
3.3.2. การตรวจภายในช่องปากและการแปลผลภาพรังสี	ขั้นตอนหลัก/major step
3.3.3. การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการถอนฟัน และการวางแผนการรักษา	ขั้นตอนหลัก/major step
3.3.4. การให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงข้อบ่งชี้ในการถอนฟันและการสื่อสารกับผู้ป่วย	ขั้นตอนหลัก/major step
3.3.5. การเลือกยาชา	ขั้นตอนรอง/minor step
3.3.6. การฉีดยาชา	ขั้นตอนหลัก/major step
3.3.7. การเลือกเครื่องมือ	ขั้นตอนรอง/minor step
3.3.8. การถอนฟัน	ขั้นตอนหลัก/major step
3.3.9. การจัดการแผลถอนฟัน	ขั้นตอนหลัก/major step
3.3.10. การเลือกยาและการเขียนใบสั่งยา	ขั้นตอนรอง/minor step
3.3.11. ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control)	ขั้นตอนหลัก/major step
3.3.12. การอธิบายข้อปฏิบัติภายหลังการถอนฟัน	ขั้นตอนรอง/minor step

3.4 เกณฑ์การตัดสินผล

ผู้สอบจะได้รับการตัดสินผลเป็นสอบผ่าน (Satisfied, S) หรือสอบไม่ผ่าน (Unsatisfied, U)

- ผู้สอบผ่าน คือ ผู้ที่สอบผ่านขั้นตอนหลัก (major steps) ทั้ง 8 ขั้นตอน และสอบผ่านขั้นตอนรอง (minor steps) ไม่น้อยกว่า 2 ขั้นตอน จากทั้งหมด 4 ขั้นตอน
 - ผู้สอบไม่ผ่าน คือ ผู้ที่สอบไม่ผ่านขั้นตอนหลัก (major steps) อย่างน้อย 1 ขั้นตอน และ/หรือสอบไม่ผ่านขั้นตอนรอง (minor steps) มากกว่า 2 ขั้นตอน หรือเกิดข้อผิดพลาดร้ายแรงระหว่างการรักษา
- ผู้ได้ผลการประเมินเป็น U ต้องทำการสอบใหม่

3.5 หลักฐานประกอบการสอบ

1. ภาพรังสีก่อนการรักษาของฟันซี่ที่จะถอน
2. หนังสือยินยอมให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามแบบฟอร์มของ ศ.ป.ท.

หมายเหตุ

- ระหว่างการสอบ กรรมการผู้คุมสอบจะไม่ให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือผู้สอบ ยกเว้นกรณีที่มีอันตรายต่อผู้ป่วย
- ขั้นตอนใดที่ไม่ได้ปฏิบัติ หรือกรรมการผู้คุมสอบให้การช่วยเหลือจากการผิดพลาดของผู้สอบ ให้ถือว่าไม่ผ่านในขั้นตอนนี้
- ข้อผิดพลาดร้ายแรงระหว่างการรักษา คือสิ่งที่เป็นผลเสียต่อผู้ป่วยอันไม่สมควรที่จะเกิดขึ้น เช่น ถอนฟันผิดซี่ ฟันข้างเคียงโยก จำยาที่ผู้ป่วยมีประวัติแพ้ เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นกับดุลยพินิจของกรรมการผู้คุมสอบ

เงื่อนไข/เกณฑ์การประเมิน และเกณฑ์ผ่านการสอบถอนฟัน

หัวข้อ	ประเภท	รายละเอียดการประเมิน	ข้อผิดพลาดที่ควรพิจารณา
1 การสัมภาษณ์ประวัติและการตรวจร่างกาย ทางระบบ	Major	ระบอบการสำคัญ ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องและประเมินผู้ป่วยแบบองค์รวม ก่อนทำหัตถการได้	ไม่สามารถประเมินผู้ป่วยในประเด็นสำคัญได้
2 การตรวจภายในช่องปากและการแปลผลภาพรังสี	Major	ตรวจสภาพเหงือก ฟัน และ อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการถอนฟัน และแปลผลภาพรังสี	ขาดข้อมูลที่สัมพันธ์กับการวินิจฉัยและการรักษา
3 การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการถอนฟัน และการวางแผนการรักษา	Major	ให้การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการถอนฟันได้ถูกต้อง ประเมินความยากง่าย ความเสี่ยงในการถอนฟัน และวางแผนการรักษาได้	ระบุข้อบ่งชี้ในการถอนฟันไม่ได้
4 การให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงข้อบ่งชี้ในการถอนฟัน และการสื่อสารกับผู้ป่วย	Major	แจ้งข้อบ่งชี้และภาวะแทรกซ้อนในการถอนฟัน รวมถึงสื่อสารและปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเหมาะสม	แจ้งข้อบ่งชี้และภาวะแทรกซ้อนในการถอนฟันให้กับผู้ป่วยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม และสื่อสารหรือปฏิบัติกับผู้ป่วยไม่เหมาะสม
5 การเลือกยาชา	Minor	เลือกชนิดและขนาดที่เหมาะสมกับผู้ป่วย	ไม่สามารถให้เหตุผลในการเลือกยาชาได้
6 การฉีดยาชา	Major	ฉีดยาชา ประเมินระดับการชา และแก้ไขข้อผิดพลาดได้	ฉีดยาชาผิดตำแหน่ง ไม่สามารถประเมินการชาได้ หรือทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย
7 การเลือกเครื่องมือ	Minor	เลือกเครื่องมือได้เหมาะสม	นำเครื่องมือผิดประเภทมาใช้
8 การถอนฟัน	Major	สามารถถอนฟันได้โดยไม่เกิดอันตรายต่อฟันข้างเคียงและเนื้อเยื่ออ่อนจากการใช้เครื่องมือถอนฟัน และมีการระบอบขากรรไกรของ ผู้ป่วยได้ถูกต้อง	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วยหรือถอนฟันผิดซี่
9 การจัดการแผลถอนฟัน	Major	จัดการแผลถอนฟันได้อย่างเหมาะสม (ทำความสะอาด ลบคมกระดูก แต่งเหงือก และห้ามเลือด)	ไม่ปฏิบัติ หรือ ปฏิบัติไม่ถูกต้อง
10 การเลือกยาและการสั่งยา	Minor	เลือกยาที่จำเป็นต้องใช้หลังการถอนฟันได้ และสั่งยาได้ถูกต้อง	ไม่ได้จ่ายยาตามความเหมาะสมหรือสั่งยาไม่ถูกต้อง
11. ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control)	Major	ปฏิบัติโดยใช้ aseptic technique มี infection control ที่ดี และไม่มี contamination	มี contamination หรือมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับ aseptic technique

หัวข้อ	ประเภท	รายละเอียดการประเมิน	ข้อผิดพลาดที่ควรพิจารณา
12 อธิบายข้อปฏิบัติ ภายหลังการถอนฟัน	Minor	อธิบายการปฏิบัติตนและ ภาวะแทรกซ้อนภายหลังการถอนฟัน ที่อาจเกิดขึ้นได้ถูกต้องและเหมาะสม	อธิบายไม่ถูกต้องหรือไม่ เหมาะสม

เงื่อนไข

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบไม่เกิน 1 ชั่วโมง 30 นาที นับจากเริ่มการรับผู้ป่วย

เกณฑ์การสอบผ่าน

- ต้องผ่านทุก Major 8 หัวข้อ และผ่าน Minor ไม่น้อยกว่า 2 หัวข้อ

ใบประเมินการสอบถอนฟัน

วันที่ _____ เวลาเริ่มทำสอบ _____ เวลายุติการสอบ _____
ชื่อผู้สอบ _____ เลขที่ _____
ผู้ป่วยชื่อ _____ เลขที่บัตร _____ ฟันซี่ _____

หัวข้อ	ประเภท	รายละเอียดการประเมิน	ข้อผิดพลาดที่ควรพิจารณา	ผลประเมิน	
				ผ่าน	ไม่ผ่าน
1. การสัมภาษณ์ประวัติและการตรวจร่างกาย ทางระบบ	Major	ระบอบการสำคัญ ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องและประเมินผู้ป่วยแบบองค์รวม ก่อนทำหัตถการได้	ไม่สามารถประเมินผู้ป่วยในประเด็นสำคัญได้		
2. การตรวจภายในช่องปาก และการแปลผลภาพรังสี	Major	ตรวจสภาพเหงือก ฟัน และอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการถอนฟัน และแปลผลภาพรังสี	ขาดข้อมูลที่สัมพันธ์กับการวินิจฉัยและการรักษา		
3. การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการถอนฟัน และการวางแผนการรักษา	Major	ให้การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการถอนฟันได้ถูกต้อง ประเมินความยากง่าย ความเสี่ยงในการถอนฟัน และวางแผนการรักษาได้	ระบุข้อบ่งชี้ในการถอนฟันไม่ได้		
4. การให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงข้อบ่งชี้ในการถอนฟัน และการสื่อสารกับผู้ป่วย	Major	แจ้งข้อบ่งชี้และภาวะแทรกซ้อนในการถอนฟัน รวมถึงสื่อสารและปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเหมาะสม	แจ้งข้อบ่งชี้และภาวะแทรกซ้อนในการถอนฟันให้กับผู้ป่วยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม และสื่อสารหรือปฏิบัติกับผู้ป่วยไม่เหมาะสม		
5. การเลือกยาชา	Minor	เลือกชนิดและขนาดที่เหมาะสมกับผู้ป่วย	ไม่สามารถให้เหตุผลในการเลือกยาชาได้		
6. การฉีดยาชา	Major	ฉีดยาชา ประเมินระดับการชา และแก้ไขข้อผิดพลาดได้	ฉีดยาชาผิดตำแหน่ง ไม่สามารถประเมินการชาได้ หรือทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย		
7. การเลือกเครื่องมือ	Minor	เลือกเครื่องมือได้เหมาะสม	นำเครื่องมือผิดประเภทมาใช้		
8. การถอนฟัน	Major	สามารถถอนฟันได้โดยไม่เกิดอันตรายต่อฟันข้างเคียง และเนื้อเยื่ออ่อนจากการใช้เครื่องมือถอนฟัน และมีการประคองขากรรไกรของผู้ป่วยได้ถูกต้อง	มีแนวโน้มทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย หรือถอนฟันผิดซี่		

หัวข้อ	ประเภท	รายละเอียดการประเมิน	ข้อผิดพลาดที่ควรพิจารณา	ผลประเมิน	
				ผ่าน	ไม่ผ่าน
9. การจัดการแผล ถอนฟัน	Major	จัดการแผลถอนฟันได้อย่าง เหมาะสม(ทำความสะอาด ลบ คมกระดูก แต่งเหงือก และห้าม เลือด)	ไม่ปฏิบัติ หรือ ปฏิบัติไม่ ถูกต้อง		
10. การเลือกยาและ การส่งยา	Minor	เลือกยาที่จำเป็นต้องใช้หลังการ ถอนฟันได้ และส่งยาได้ถูกต้อง	ไม่ได้จ่ายยาตามความ เหมาะสม หรือส่งยาไม่ ถูกต้อง		
11. ปฏิบัติตามหลัก ควบคุมการ แพร่กระจายเชื้อ (infection control)	Major	ปฏิบัติโดยใช้ aseptic technique มี infection control ที่ดี และไม่มี contamination	มี contamination หรือมี ข้อบกพร่องเกี่ยวกับ aseptic technique		
12. อธิบายข้อปฏิบัติ ภายหลังการถอนฟัน	Minor	อธิบายการปฏิบัติตน และ ภาวะแทรกซ้อนภายหลังการ ถอนฟันที่อาจเกิดขึ้นได้ถูกต้อง และเหมาะสม	อธิบายไม่ถูกต้องหรือไม่ เหมาะสม		
ผลการประเมินผ่าน/ ไม่ผ่าน					

เกณฑ์การสอบผ่าน ต้องผ่านทุก Major 8 หัวข้อ และผ่าน Minor ไม่น้อยกว่า 2 หัวข้อ

.....
(ลายเซ็นผู้สอบ)

.....
(ลายเซ็นอาจารย์)

แบบรายงานผลการสอบถอนฟัน

การสอบเพื่อประเมินความสามารถด้านทักษะคลินิกทันตกรรม

เพื่อประกอบการขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม

ชื่อ นาย/นางสาว _____ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน _____

นิสิต/นักศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย _____

มีผลการสอบถอนฟันดังนี้ ผู้ป่วยชื่อ _____ เลขที่บัตร _____ ชีฟัน _____

ลำดับ	หัวข้อ	ประเภท	ผลการประเมิน	
			ผ่าน	ไม่ผ่าน
1	การสัมภาษณ์ประวัติและการตรวจร่างกาย ทางระบบ	Major		
2	การตรวจภายในช่องปาก และการแปลผลภาพรังสี	Major		
3	การวินิจฉัยหรือข้อบ่งชี้ในการถอนฟัน และการวางแผนการรักษา	Major		
4	การให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงข้อบ่งชี้ในการถอนฟัน และการสื่อสารกับผู้ป่วย	Major		
5	การเลือกยาชา	Minor		
6	การฉีดยาชา	Major		
7	การเลือกเครื่องมือ	Minor		
8	การถอนฟัน	Major		
9	การจัดการแผลถอนฟัน	Major		
10	การเลือกยาและการสั่งยา	Minor		
11	ปฏิบัติตามหลักควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ (infection control)	Major		
12	อธิบายข้อปฏิบัติภายหลังการถอนฟัน	Minor		

สรุปผลการสอบถอนฟัน

☐ ผ่าน

☐ ไม่ผ่าน เนื่องจาก _____

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

คณะกรรมการสอบเพื่อประเมินความสามารถด้านทักษะคลินิกทันตกรรม

ตามคำสั่งคณะกรรมการเพื่อประเมินความสามารถทางด้านทักษะคลินิกทันตกรรม ที่/.....